

**УХВАЛА
ТРЕТЬОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Плескача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого припису частини першої статті 1175 Цивільного кодексу України

Київ
16 лютого 2023 року
№ 15-3(II)/2023

Справа № 3-10/2023(16/23)

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Первомайський Олег Олексійович (голова засідання),
Городовенко Віктор Валентинович (доповідач),
Мойсик Володимир Романович,

розглянула на засіданні питання щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Плескача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого припису частини першої статті 1175 Цивільного кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Городовенка В.В. та дослідивши матеріали справи, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Плескач В.Ю. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність частині четвертій статті 55, статтям 56, 151¹ Конституції України (конституційність) окремий припис частини першої статті 1175 Цивільного кодексу України (далі – Кодекс), а саме «синтагму „нормативно-правового акта, що був визнаний незаконним і скасований“ <...>

(щодо обмеження на відшкодування шкоди завданої законом, що визнаний неконституційним за рішенням Конституційного Суду)».

Згідно з частиною першою статті 1175 Кодексу „шкода, завдана фізичній або юридичній особі в результаті прийняття органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування нормативно-правового акта, що був визнаний незаконним і скасований, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини посадових і службових осіб цих органів“.

Автор клопотання вважає, що визначення в оспорюваному приписі Кодексу «через слова „нормативно-правового акта, що був визнаний незаконним і скасований“ єдиного виду делікту нормотворчого характеру, за який держава несе цивільну відповідальність, є різновидом законодавчого обмеження права на відшкодування шкоди, завданої іншими деліктами нормотворчого характеру». На думку Плєскача В.Ю., «законодавець у такий спосіб виключив можливість відшкодування шкоди за видання „неконституційних“ нормативно-правових актів (а закон, очевидно, є нормативно-правовим актом)».

Суб'єкт права на конституційну скаргу стверджує, що обмеження в частині першій статті 1175 Кодексу «права на відшкодування шкоди ситуаціями визнання нормативно-правових актів лише „незаконними“ (без права на відшкодування за шкоду, завдану у ситуації визнання акта „неконституційним“) є порушенням <...> конституційного права на подання конституційної скарги до Конституційного Суду»; „право, закріплене у частині четвертій статті 55 Конституції і її статті 151¹, було б ілюзорним і позбавленим сенсу, якби особа мала право звернутись до КСУ, просити і домогтись визнання закону неконституційним, але не мала права на поновлення її прав“.

Плєскач В.Ю. вважає, що із цих самих підстав є „порушенням і конституційне право на відшкодування моральної шкоди, завданої <...> державою (стаття 56 Конституції)“.

На думку автора клопотання, Рішенням Конституційного Суду України (Другий сенат) від 17 червня 2020 року № 4-р(II)/2020 його конституційні права

були визнані порушеними, однак домогтися дієвого захисту та поновлення цих прав не вдалося, а держава „видала неконституційний закон <...> але ніякої відповідальності, зокрема і цивільної, <...> за це не понесла“.

Обґрунтовуючи свої твердження, Плескач В.Ю. цитує норми Конституції України, Кодексу, посилається на Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) від 17 червня 2020 року № 4-р(П)/2020, практику Європейського суду з прав людини, а також на судові рішення у своїй справі, зокрема рішення Октябрського районного суду міста Полтави від 2 червня 2022 року, постанову Полтавського апеляційного суду від 22 грудня 2022 року, ухвалу Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 28 грудня 2022 року, копії яких долучено до конституційної скарги.

2. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Відповідно до приписів статті 151¹ Конституції України Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України; конституційна скарга може бути подана в разі, якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу; конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (частина перша, пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга

вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України бере до уваги юридичну позицію, викладену в Рішенні Конституційного Суду України від 7 жовтня 2009 року № 25-рп/2009, за якою „відповідно до частини третьої статті 152 Конституції України матеріальна чи моральна шкода, завдана фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними, відшкодовується державою у встановленому законом порядку. Тому позитивним обов'язком держави є прийняття відповідного закону, який має визначати порядок та умови такого відшкодування“ (абзац п'ятий підпункту 3.3 пункту 3 мотивувальної частини).

Зі змісту конституційної скарги вбачається, що автор клопотання визначає як її предмет „законодавче обмеження на відшкодування шкоди завданої законом, що визнаний неконституційним за рішенням Конституційного Суду“. Однак Полтавський апеляційний суд у постанові від 22 грудня 2022 року, яка є остаточним судовим рішенням у справі суб'єкта права на конституційну скаргу, врахував практику Верховного Суду, за якою в одній зі справ наголошено про відсутність підстави для застосування приписів частини першої статті 1175 Кодексу за аналогією закону, оскільки відповідальність згідно з цією статтею Кодексу не є аналогічною відповідальності, установленій частиною третьою статті 152 Конституції України, та дійшов висновку, що „спеціальний закон про відшкодування матеріальної та моральної шкоди заподіяної прийняттям неконституційного закону не прийнятий, застосування аналогії закону чи аналогії права в даному випадку є неможливим“.

Тобто в постанові Полтавського апеляційного суду від 22 грудня 2022 року прямо зазначено про незастосування приписів частини першої статті 1175 Кодексу щодо спірних правовідносин. З огляду на це Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України вважає, що в остаточному судовому рішенні у справі Плєскача В.Ю. оспорюваний припис Кодексу не застосовано, що вказує на невиконання автором клопотання вимог приписів

статті 151¹ Конституції України, частини першої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Плєскача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого припису частини першої статті 1175 Цивільного кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Третьої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ТРЕТЯ КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**